

Ҳадис дарслари (135-дарс). Ислом умматининг етмиш уч фирмага бўлиниб кетиши

14:00 / 05.05.2021 5235

إِلَّا قَ مَلَسٌ وَ هِلْعٌ هَلْ لَّا إِلَصٌ يَبْنَلَانَعُ ، نَعْ مَلْلَا يَصَرَّهُ رَيْرَهُ يَبْأَنَعَ
تَقْرَفَتَوْ، هَقْرَفَنِي عَبَسَ وَنْيَتْنَثُ وَأَى دَحِإِلَّعُ دُوْهِيْلَاتَقْرَفْفَا
إِلَّعَ يَتْمُّ تَقْرَفَتَوْ، هَقْرَفَنِي غَبَسَ وَنْيَتْنَثُ وَأَى دَحِإِلَّعَ هَرَاصَنَلَا
هَدَحَ أَوَرَآنَلَا يَفَنُغْبَسَ وَنَاتْنَثُ هَيَأَورِي فَدَارَ هَقْرَفَنِي غَبَسَ وَثَالَثَ
يَذْمَرَّتَلَا وَدُواَدَ وُبَأَهَّاثَالَّثَلَا هَوَرَ هَعَامَجَلَأَيَهَ وَهَنَجَلَأَيَفَ.

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Яҳудийлар етмиш бир ёки етмиш икки фирмага бўлиндилар. Насоролар етмиш бир ёки етмиш икки фирмага бўлиндилар. Менинг умматим эса етмиш уч фирмага бўлинади», дедилар».

Бошқа бир ривоятда:

«Етмиш иккитаси дўзахда, биттаси жаннатда. У - жамоатдир» ибораси зиёда қилинган.

Абу Довуд ва Термизий ривоят қилишган.

Шарх: Бу ҳадиснинг аввалида яҳудийлар ва насронийлар етмиш бир ёки етмиш иккитадан фирмага бўлинганлари айтилмоқда. Бу фирмалар маълум ва машҳурдирлар. Уларнинг залолатга кетишлари ҳам шундай. Ҳадиснинг давомида эса келажакда Ислом уммати етмиш уч фирмага бўлиниб кетиши ҳақида хабар берилмоқда. Минг афсуслар бўлсинким, бу гаплар юзага чиқди. Исломга эътиқод қилиб юрганлар ичидаги ҳам турли-туман фирмалар пайдо бўлди.

Кези келганда шуни таъкидлаб ўтиш лозимки, ушбу ҳадисда ва шу маънодаги бошқа ҳадисларда зикр қилинган фирмалардан мурод ақийдавий фирмалардир. Баъзи бир ҳаддидан ошганлар ўйлаганидек, фиқхий мазҳаблар эмас. Чунки фиқхий мазҳаблар ўз номи билан мазҳаб, фирмә эмас. Фиқҳда ихтилоф, бир-бирини коғир қилиш йўқ. Фиқҳда сиртдан хилоф бўлиб кўринган нарса аслида бир нарсани адо этишнинг турли кўринишлари, холос.

Эътиқоддаги бўлиниш эса фирмачилик деб номланади. Бунда ҳар бир фирмә бошқасини коғирга чиқаради. Уларнинг келишмовчиликлари тавҳид асослари, қазои қадар, Пайғамбарлик шартлари каби масалаларда бўлади. Ақийда китобларида ана ўша фирмаларнинг асосини қўйидаги олти фирмә ташкил этиши айтилган:

1. Рофизалар - шиалар ва уларга тобеълар.
2. Жаҳмия - Жаҳм ибн Сафвон Самарқандийнинг бузук ақийдавий фирмасига эргашганлар. Улар асосан Аллоҳ таолонинг сифатларини манфий қилиш, амалдан қолдириш билан машҳур бўлганлар.
3. Ҳарурия - Хаворижлардан бўлиб, Куфа яқинидаги Ҳаруро деган жойда турганлар. Улар гуноҳкор мўмин дўзахда абадий қолади, гуноҳи кабира қилган мўмин эса коғирдир, дейдилар.
4. Муржиъалар - «Калимаи тавҳидни тил билан айтиб, дил билан тасдиқласа бўлди, амалнинг кераги йўқ», деганлар.
5. Қадария - қазои қадарни инкор қиласиганлар.
6. Жабриялар - «Инсон ҳамма ишларини мажбур ҳолда қиласи, унинг ихтиёри йўқ», деганлар.

Ушбу асосий олти фирмадан бошқа фирмалар ҳам тарқалган. Бу фирмалар ўзаро талашиб-тортишиб, жуда кўп заарларга, бало-офатларга сабаб

бўлганлар.

Имом Абу Довуд қилган ривоятдаги зиёдада Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Менинг умматимдан бир қавмлар чиқадики, ҳавои нафс уларга худди қутуриш касали каби, ҳеч бир томирни қўймай киргандек киради», деганлар.

Ушбу зиёдада мазкур фирмаларнинг умумий сифатлари келтирилмоқда. Уларнинг барчаси ўз кибр-ҳавоси касалига учрайдилар. Худди қутурган ит тишлаб, қутуриб қолган одам ҳолига тушадилар. Тафриқачилик руҳи уларнинг томир-томирларигача сингиб кетади. Мўмин-мусулмонларни кофир қилишдан бошқа нарса кўзларига кўринмай қолади.

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам буларнинг ҳукми қандай бўлишини ҳадиси шарифнинг охирида айтмоқдалар:

«Етмиш иккитаси дўзахда, биттаси жаннатда, у жамоатдир».

Яъни, Ислом умматида пайдо бўлган етмиш учта эътиқодий фирмадан етмиш иккитаси дўзахга, биттаси жаннатга тушади. Ўша жаннатга тушадиган фирмә жамоат фирмасидир. Яъни, мусулмонларнинг асосий оммасини жамлаб, Китоб ва Суннатга амал қилувчи тоифадир. Бу саодатли тоифа «Аҳли сунна ва жамоа» номини олган, яъни эътиқод бобида Суннатга мувофиқ иш кўрувчи ва мусулмонларнинг оммавий жамоасини бирлаштирувчи мазҳабдир.

Алҳамдулилаҳ, бизнинг юртимиз мусулмонлари доимо шу мазҳабда бўлиб келганлар ва бундан буён ҳам шундай бўлиб қолиши учун ҳаракат қилмоқ лозим.

Ушбу ҳадисдан олинадиган фойдалар:

1. Яҳудийларнинг етмиш бир ёки етмиш икки фирмага бўлинганлиги.
2. Насороларнинг етмиш бир ёки етмиш икки фирмага бўлинганлиги.
3. Мусулмонларнинг етмиш уч фирмага бўлиниши.
4. Жамоатни ўзига жамлаган фирманинг жаннатга тушиши.
5. Қолган етмиш икки фирманинг дўзахга тушиши.

6. Аҳли сунна ва жамоа мазҳабини маҳкам ушлаш кераклиги.

Кейинги пайтларда залолатга кетган турли фирмалар Ислом номидан одамларнинг бошини айлантириб, ўз залолатларини тарқатмоқдалар. Қодёния, Баҳоия, Аҳмадия, Ҳабаш ва бошқалар шу жумладандир. Мусулмонлар қўзларини очиб, Аҳли сунна ва жамоадан бошқа ҳеч бир фирмага эргашмасликлари керак. Мусулмонларнинг тўқсон фоизидан ортиғи Аҳли сунна ва жамоадандирлар. Тўрт мўътабар фикҳий мазҳаб имомлари ҳам, уларнинг атбоълари ҳам Аҳли сунна ва жамоадандирлар. Ким Аҳли сунна ва жамоадан бошқа фирмага эргашса, ушбу ҳадисда зикр қилинган балога гирифтор бўлади.

«Ҳадис ва ҳаёт» китобидан